

กระบวนการจัดทำแผนชุมชนพึ่งตนเอง ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ข้อมูลพื้นฐานตำบลคลองสาม

ตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีทั้งหมด 16 หมู่บ้าน ภูมิประเทศของตำบลคลองสาม เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองระบายน้ำที่ 3 เชื่อมคลองระพีพัฒน์ มีถนนเลียบบคลองระยะต้นทางจนถึงปลายทางประมาณ 16 กิโลเมตร

เหลียวหลัง แลหน้าตำบลคลองสาม

ตำบลคลองสามได้พัฒนาริมคลองด้วยการปลูก ต้นไม้ ทำสวนหย่อม จัดทำเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ปรับปรุงสภาพถนน พัฒนาคลองให้มีความสะอาด เพื่อสร้างทัศนียภาพให้สวยงามเป็นที่เจริญหูเจริญตา ต่อผู้พบเห็น อีกทั้งยังเหมาะแก่การทำตลาดน้ำ จัดจำหน่ายสินค้าชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อีกแห่งหนึ่ง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ให้มีความกินดีอยู่ดี ปราศจากหนี้สิน ลด ละ เลิกอบายมุข และสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนในทุกด้าน

ในตำบลคลองสาม ยังมีสถาบันทางศาสนาที่สำคัญคือ วัดพระธรรมกาย เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นสถานที่ฝึกอบรมธรรมะให้แก่พระภิกษุ สามเณร เยาวชนและประชาชนทั่วไป

ความเป็นมาและพัฒนาการของแผนชุมชน

“ชาวบ้านตำบลคลองสามมีความเห็นพ้องกันว่า แผนชุมชนสิ่งที่ได้มาคือความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน ถึงแม้ว่าข้อมูลที่ลงไปเก็บในพื้นที่จะไม่ครบ 100 % ก็ยังดีกว่าการทำแผนชุมชนที่ใช้เพียงเวทีประชาคมเพียงอย่างเดียว ข้อมูลทำให้คนได้เห็นความเป็นจริงและหลักฐานที่ทำให้เกิดการเรียนรู้”

วิถีชีวิตหรือสภาพความเป็นอยู่ของชาวตำบลคลองสาม เป็นสังคมเมือง เพราะมีหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่ตั้งอยู่ ในช่วงแรกของการจัดทำแผนชุมชนจึงไม่ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านเท่าที่ควร จากรูปธรรมของการจัดทำแผนชุมชนในช่วงแรกเกิดกิจกรรม รูปธรรมเกิดขึ้น และชุมชนต่างก็ได้รับผลประโยชน์ การทำแผนชุมชนปีต่อมาจึงได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการสนับสนุนงบประมาณในการจัดเวที เก็บข้อมูลเพื่อทำแผนชุมชน การทำเอกสาร มีกิจกรรมที่เกิดจากแผนชุมชนและมีการมีการเก็บข้อมูลชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2548 มีการเก็บข้อมูลครบทุกครัวเรือน หลังจากเก็บข้อมูลมีการบันทึกข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลของ อบต. เป็นฐานข้อมูลของตำบล เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปี และใช้เป็นแนวทางในการทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ฐานคิดที่ทำ

กรอบวิสัยทัศน์ของแผนฯ ฉบับที่ 9 ได้มุ่งเน้นการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยเริ่มจากแผนพัฒนาระดับชุมชน ที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก นำไปสู่การเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการในระดับที่สูงกว่า ต่อไป

ผู้นำชุมชน ประชาชน กำหนดผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม จึงร่วมมือกับภาคีการพัฒนาในระดับอำเภอ จังหวัด ในการเสริมสร้างความเข้าใจการจัดทำแผนชุมชนในระดับพื้นที่ จนเกิดเป็นแผนชุมชน ที่เชื่อมโยงกับการจัดทำแผนของท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานราชการ

เป้าหมายที่ทำ

การทำแผนชุมชนตำบลคลองสามต้องการให้คนที่อยู่ในชุมชน ได้มีโอกาสมาร่วมกันคิด ร่วมกันค้นหา แนวทางที่จะให้ชุมชนของเราสามารถพึ่ง ตนเองได้ จึงควรที่จะมาเรียนรู้ร่วมกัน ทุกคนในตำบลต้องช่วยกันค้นหาสาเหตุของปัญหาและร่วมหาทางแก้ไขปัญหา กันเอง การแก้ปัญหาจะสำเร็จได้ยากถ้าทุกคนในชุมชนไม่ช่วยกันคิด ไม่ช่วยกันทำ โดยเฉพาะเมื่อคิดแล้วต้องเริ่มทำกันอย่างจริงจัง

วัตถุประสงค์ในการทำแผนชุมชน

เพื่อเป็นเวทีค้นหาความต้องการของชาวบ้านในระดับรากหญ้าอย่างแท้จริง และเพื่อประมวลความคิดอย่างเป็นระบบของคนในตำบล สรุปร่วมกันของคนในตำบล เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาที่ตรงตามปัญหา และความต้องการของคนในชุมชน โดยเฉพาะ ปัญหาความยากจนและเพื่อนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

การทำแผนชุมชนตำบลคลองสามเป็นต้นแบบของการทำแผนโดยการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนและสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทางปฏิบัติ ได้มีการเชื่อมโยงและขยายผลเข้าสู่ระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้ประสานงานเครือข่ายแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเองภาคกลาง เป็นคณะกรรมการพัฒนาจังหวัด และนายก อบต. คลองสามเป็นคณะกรรมการ

จากการทำแผนชุมชนทำให้เกิดมีวิทยากรกระบวนการเกิดขึ้นและได้รับการพัฒนาให้เป็นนักจัดการความรู้เพื่อขยายผลเรื่องแผนชุมชน จำนวน 20 คน นักจัดการความรู้และแกนนำชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ตำบลทุกตำบล ในปี พ.ศ. 2548 มีการจัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจประมาณ 20 ครั้ง นอกจากนี้ตำบลคลองสามเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการทำแผนแม่บทชุมชนมีตำบลอื่นๆ สนใจทำแผนชุมชนมาศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์ประมาณ 30 ตำบล จำนวน 2,000 คน มีการจัดทำสื่อ วิทยุทัศน์แนะนำกิจกรรมของตำบล มีหนังสือพิมพ์ทำข่าวการทำแผนชุมชน เช่น หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น พิมพ์ไทย และรายการวิทยุชุมชน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการทำแผนชุมชนคือ ชาวบ้านและแกนนำชุมชนเกิดความตื่นตัวและให้ความสำคัญในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสะท้อนภาพรวมของตำบล และกำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การยอมรับและสนับสนุนงบประมาณการทำกิจกรรมที่เกิดจากแผนแม่บทชุมชน และมีการขยายผลเชื่อมโยงในระดับจังหวัด มีการนำข้อมูลไปขยายผลในระดับจังหวัด เช่น เกษตรจังหวัด พัฒนาสังคมจังหวัด พัฒนาชุมชน สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 (สสว.1) ได้รับการตอบรับอย่างดี การทำแผนปี 2549 จะสนับสนุนงบประมาณในตำบลที่มีการจัดทำแผนชุมชน

กิจกรรมที่เกิดจากแผนชุมชนและประสบความสำเร็จ

ซึ่งมีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจากการทำแผนแม่บทชุมชน

- ตลาดน้ำคลองสาม เกิดจากการสำรวจข้อมูลพบว่า มีคนว่างงานหลังจากโรงงานเลิกจ้าง หน่วยงานราชการเข้ามาฝึกอาชีพ แต่ชาวบ้านไม่มีสถานที่จำหน่ายสินค้า จึงมีการจัดทำตลาดน้ำคลองสาม และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก อบต. และจากผู้ว่า CEO. สนับสนุนกิจกรรมเป็นจำนวนเงิน 5,300,000 บาท ส่งผลให้มีตลาดขายผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
- วิทยุชุมชน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าคนในชุมชนขาดการติดต่อสื่อสารกัน จึงมีการทำวิทยุชุมชนเพื่อเป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายองค์กรชุมชนและศูนย์ประสานแผนชุมชน ได้รับงบสนับสนุนจาก SIF. และ อบต.
- การพัฒนากลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเบเกอรี่ กลุ่มขนมไทย กลุ่มสมุนไพรแปรรูป กลุ่มนวดแผนไทย กลุ่มอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทุกกิจกรรมได้รับการสนับสนุนจาก อบต. และมีการประสานขอรับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงาน อบต.

- การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน มีการจัดตั้งกองทุนโดยสมาชิกสมทบวันละ 1 เป็นกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกด้านทุนการศึกษาค่าใช้จ่ายในการเฝ้าไข้ ฌาปนกิจกองทุนประกอบอาชีพและทำเป็นกองทุนเงินกู้ฉุกเฉิน

ตำบลคลองสาม เมืองค์กรชุมชนที่ผ่านการรับรองสถานภาพฯ แล้ว ดังนี้

เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2550 เครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัดปทุมธานี ร่วมกับภาคีพัฒนา 14 หน่วยงานได้จัดพิธีมอบใบประกาศการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชน ให้กับองค์กรชุมชนตำบลคลองหลวงจำนวน 25 องค์กร ณ ห้องประชุมใหญ่ ที่ว่าการอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและสาธารณะยอมรับสถานะความเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ตลอดจนดึงเอาศักยภาพ บทบาทขององค์กรชุมชน ในการเป็นกลไกพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนและสังคมต่อไป ระยะเวลาในการรับรองสถานภาพองค์กรชุมชนทั้ง 41 องค์กร มีระยะเวลา 2 ปี จนถึงวัน 22 กุมภาพันธ์ 2552

ตำบลคลองสามมี 5 เสือที่เป็นแกนหลักคือ

1. นายวิระศักดิ์ ฮาดดา นายองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม
2. นายสถาพร มาทรัพย์ กำนันตำบลคลองสาม
3. นายจุฬา มีบุญรอด ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
4. นายประสาร แยกทอง ผู้ประสานงานประชาคมตำบล
5. นางวิไลลักษณ์ เลขาขำ ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนจังหวัดปทุมธานี

ผู้ประสาน

นางวิไลลักษณ์ เลขาขำ

หมู่บ้านภัสสร 2 ต.คลองสาม อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 086-9912203

คุณลำพู พูลทอง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

โทรศัพท์ 086 – 9912203, 02-5240753